

РОЛЬ І МІСЦЕ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

УДК 336.662

Холод В.А., студент 2 курсу
факультету економічної інформатики
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Інвестиційні фонди це одна із найголовніших складових фондового ринку України, за популярністю вклади в інвестиційні фонди стоять на одній ступені з депозитами в банки для збереження та збільшення власних заощаджень.

На початку самого становлення та розвитку інститутів спільного інвестування (далі ІСІ), вони відігравали роль фінансового посередника між державою та населенням у процесі приватизації, що тривав протягом 1992 року. У 1994 році, 19 лютого, Президентом України Л. Кравчуком було підписано Указ «Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії», який став першим нормативним документом, що регулював створення та функціонування учасників спільного інвестування. У Положенні «Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії», яке вступало в силу відповідно до Указу, такими учасниками визнавались інвестиційні фонди та інвестиційні компанії. Інвестиційним фондом називалась юридична особа, заснована у формі закритого акціонерного товариства, що здійснювала виключну діяльність у галузі спільного інвестування. Інвестиційною компанією визнавався торговець цінними паперами, який, окрім провадження інших видів діяльності, міг залучати кошти для здійснення спільного інвестування шляхом емісії цінних паперів та їх розміщення; інвестиційна компанія створювалась у формі акціонерного товариства або товариства з обмеженою відповідальністю в порядку, встановленому для цих товариств, та здійснювала діяльність щодо спільного інвестування [1,2].

Відмінними рисами ІСІ, згідно з чинним законодавством, в порівнянні з іншими інвестиційними інститутами є те, що інвестиційні фонди мають податкові пільги, а саме, не мають податку на прибуток (майно, що знаходиться у розпорядженні та управлінні інвестиційних

фондів не оподатковується), підлягає оподаткуванню тільки інвестиційний дохід. Внаслідок обмеженості розміру використовуваного позичкового капіталу вони не надають ніяких гарантій та позик своїм клієнтам. Також слід зазначити, що в цілому вітчизняні ІСІ досить ліквідні, в середньому інвестиційний дохід клієнтів за рік збільшується на 50%, а іноді і на всі 100%.

Сутність та роль ринку ІСІ, як частини фінансового ринку найбільш чітко розкривається в його основних функціях, найосновнішими серед яких є:

- мотивована мобілізація заощаджень приватних осіб, приватного бізнесу, державних органів, зарубіжних інвесторів та трансформація акумульованих грошових коштів у інвестиційний капітал;

- перерозподіл на взаємовигідних умовах грошових коштів підприємств із метою їх ефективнішого використання;

- фінансове обслуговування учасників економічного кругообігу та дольової участі на основі визначення найбільш ефективних напрямів використання капіталу в інвестиційній сфері;

- вплив на грошовий обіг та прискорення обороту капіталу, що сприяє активізації економічних процесів;

- страхова діяльність та формування умов для мінімізації фінансових та комерційних ризиків;

- операції, пов'язані з експортом-імпортом інвестиційних активів; інші інвестиційні операції, пов'язані із зовнішньоекономічною діяльністю, тощо [3].

ІСІ поділяються на дві категорії: пайові та корпоративні фонди. Корпоративні інвестиційні фонди (КІФ) - це юридичні особи, які створюються у формі відкритого акціонерного товариства, і проводять діяльність виключно із спільного інвестування. Пайові інвестиційні фонди (ПІФ) - це активи, що належать інвесторам на правах спільної часткової власності та перебувають в управлінні компанії з управління активами (КУА) і обліковуються окремо від результатів її господарської діяльності (табл. 1).

Інститути спільного інвестування для України досить новий напрямок інвестування, що досить стрімко розвиваються, про що свідчить статистика доходів (рис. 1).

Таблиця 1

Порівняння ПФ та КІФ [4]

Назва показника	Корпоративний фонд	Пайовий фонд
1. Правовий статус (організаційно - правова форма діяльності)	Юридична особа в формі відкритого акціонерного товариства (ВАТ), цінні папери займають 70% середньорічної вартості активів	Не є юридичною особою, створюється керуючою компанією шляхом випуску інвестиційних сертифікатів (паїв)
2. Органи управління	Акціонери мають право брати участь в управлінні шляхом створення спостережної ради та загальних зборів акціонерів	Акціонери мають право створювати спостережну раду у випадках, коли кошти залучаються шляхом розміщення приватної пропозиції
3. Початковий статутний фонд	Формується за рахунок грошових коштів, державних цінних паперів, цінних паперів інших емітентів та об'єктів нерухомості, необхідних для забезпечення статутної діяльності	За законодавством України, мінімальний обсяг активів пайового інвестиційного фонду не може бути меншим розміру початкового статутного фонду корпоративного інвестиційного фонду
4. Обмеження в інвестуванні	Жорсткі	Відносно не жорсткі
5. Право на отримання дивідендів	Існує	Існує, але тільки в ПФах закритого типу
6. Оподаткування	Відносна мінімізація податкових платежів	Мінімізація податкових платежів
7. Розміщення паїв	Тільки за грошові кошти. Неповна сплата розміщених акцій не дозволяється	За грошові кошти
8. Інформаційна прозорість	Висока	Дуже висока
9. Емітовані цінні папери	Прості іменні акції	Інвестиційні сертифікати
10. Емісія цінних паперів	Обмежена	Не обмежена
11. Контроль з боку держави	Надто регламентований	Регламентований
12. Вплив зовнішньоекономічних факторів на паї фондів	Дуже високий	Низький

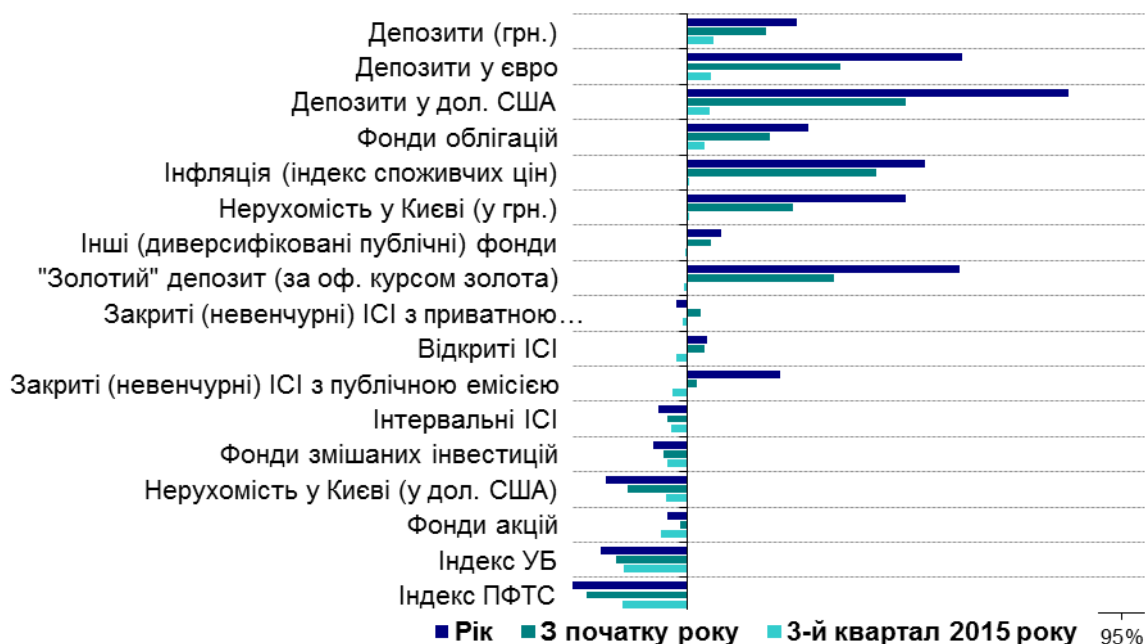

Рис. 1. Доходність ІСІ та інших напрямків інвестування [5]

Проаналізувавши світовий досвід та економіко-правове підґрунтя для інститутів спільного інвестування робимо висновок про недосконале законодавче оформлення та недооцінене значення в економіці. Інститути спільного інвестування не можуть якісно виконувати свою роль, адже для цього немає реальних можливостей. Великий відсоток венчурних фондів говорить про спекулятивність українських інститутів спільного інвестування. В країнах з розвинутою економікою широко використовуються фонди в яких досить добре захищені інтереси інвесторів. Також активно працюють відкриті фонди активами яких є цінні папери які активно торгуються на фондових біржах.

Література

1. Інститути спільного інвестування в умовах глобалізації світових фінансових ринків. Серія "Міжнародний бізнес" / В.А. Вергун, О.І.Ступницький, В.М. Коверда, Т.В. Волковинська. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2009. – 512 с.

2. Портфельне інвестування: підручник / О.Г. Шевченко, Т.В. Майорова, О.М. Юркевич, С.В. Урванцева. - К.:КНЕУ, 2010. – 407 с.

3. Портфельне інвестування: підручник / О.Г. Шевченко, Т.В. Майорова, О.М. Юркевич, С.В. Урванцева. - К.: КНЕУ, 2010. – 407 с.

4. Мертенс А.В. Інвестиції: курс лекцій по сучасній фінансовій теорії. - К.: Київське інвестиційне агентство, 2000. – 327 с.

5. Офіційний сайт Української Асоціації Інвестиційної Бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uaib.com.ua/analituaib/publ_ici_quart/231965.html

Науковий керівник,
к.е.н., викладач

Остапенко В.М.

Опубліковано в авторській редакції